

STORTINGET

Innst. 92 S

(2022–2023)

Innstilling til Stortinget
fra justiskomiteen

Dokument 8:29 S (2022–2023)

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Guri Melby, Sveinung Rotevatn, Grunde Almeland og Ingvild Wetrhus Thorsvik om utsettelse av ikrafttredelse av voldserstatningsloven

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utsette ikrafttredelsen av lov om erstatning fra staten til voldsutsatte (voldserstatningsloven) til 1. januar 2024.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kamzy Gunaratnam, Odd Harald Hovland og Maria Aasen-Svensrud, fra Høyre, Ingunn Foss og Sveinung Stensland, fra Senterpartiet, Ivar B. Prestbakmo og Else Marie Rødby, fra Fremskrittspartiet, lederen Per-Willy Amundsen og Tor André Johnsen, fra Sosialistisk Venstreparti, Andreas Sjalg Unneland, og fra Venstre, Ingvild Wetrhus Thorsvik, viser til Dokument

8:29 S (2022–2023) om utsettelse av ikrafttredelse av voldserstatningsloven.

Komiteen viser til at Stortinget vedtok lov om erstatning fra staten til voldsutsatte ved Lovvedtak 70 (2021–2022). Loven skal erstatte voldsoffererstatningsloven og voldsoffererstatningsforskriften. I den nye lovens § 17 ble myndighet til å fastsette ikrafttredelsestidspunkt gitt til Kongen.

Komiteen bemerker at Kongen siden den tid har vedtatt at loven skal tre i kraft fra 1. januar 2023. Forslagsstillerne mener dette tidspunktet skal utsettes til 1. januar 2024.

Komiteen viser videre til at lovens formål er å sørge for en enkel, forutsigbar, rettferdig og mer effektiv voldserstatningsordning samtidig som rettssikkerheten til partene styrkes. Forslagsstillerne begrunner forslaget om utsettelse i berørte aktørers informasjonsbehov i forkant av ikrafttredelse.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at det lenge har vært enighet om at dagens voldsoffererstatningslov fungerer dårlig og derfor bør endres. At voldsutsatte i dag i snitt må vente 450 dager fra søknad sendes inn, til saken er ferdig behandlet, viser at det er viktig å få på plass en ny ordning. Ny lov skal sikre volds ofre en enkel, rettferdig, forutsigbar og langt mer effektiv ordning samtidig som rettsikkerheten til både voldsutsatte og skadevolder styrkes.

Disse medlemmer mener både brukere og aktører har behov for forutsigbarhet, og tidspunktet for lovens ikrafttredelse bør derfor stå fast. En eventuell utsettelse av ikrafttredelsestidspunktet vil reise en rekke praktiske problemstillinger. Voldserstatningsmyndighetene er for eksempel allerede godt i gang med imple-

menteringen av ny lov og Erstatningsnemnda for voldsopfre skal avvikles fra 1. januar 2023.

Disse medlemmer bemerker at den nye loven omhandler en mye større endring enn kun foreldelsesreglene, som er fokuset i dette representantforslaget. Det vil derfor være en dårlig løsning på et begrenset problem å utsette ikrafttredelse av loven. Disse medlemmer viser til at statsråden flere ganger har varslet Stortinget om at det vil komme overgangsregler i forkant av lovens ikrafttredelse, i tråd med de hjemler et samlet storting ga regjeringen gjennom § 18 i den nye loven.

Disse medlemmer viser til at de varslede overgangsreglene vil gi utsatt søknadsfrist til de som har fått saken sin avgjort før ny lov trer i kraft. Det endelige innholdet i overgangsreglene er ikke klart, men statsråden har varslet at de vil innebære at fristene for å fremsette krav/søknad etter ny voldserstatningslov skal regnes fra ikrafttredelsestidspunktet 1. januar 2023 i stedet for fra tidspunktet for rettskraftig dom eller endelig påtaleavgjørelse i de straffesakene som er avgjort før 1. januar 2023.

Disse medlemmer mener disse overgangsreglene vil sørge for at man fortsatt oppnår de positive virkningene ved ikrafttredelse av ny lov, samtidig som de bekymringer som er løftet i representantforslaget, løses på en god måte. Disse medlemmer mener derfor at det ikke er behov for å utsette ikrafttredelsen av ny lov, og vil stemme mot representantforslaget.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet har forståelse for at ikrafttredelse av ny lov om voldserstatning kan medføre en endring som potensielt kan ramme mange. Disse medlemmer mener regjeringen må strekke seg langt for å informere alle som kan være berørt, om at de må fremme krav for å avbryte eventuelle frister. Disse medlemmer viser til at det skal svært lite til for å avbryte fristen. Disse medlemmer mener at regjeringen må ta ansvar for konsekvensene kort tid til ikrafttredelse medfører.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til skriftlig spørsmål fra stortingsrepresentanten Andreas Sjalg Unneland til justis- og beredskapsministeren innlevert 20. oktober 2022. I spørsmålet utfordret dette medlem statsråden på om hun i lys av at tusenvis av personer den 1. januar 2023 mister retten til å søke om voldserstatning, ville utsette ikrafttredelsen av den nye voldserstatningsloven for å sikre at flere ofre får mulighet til å søke om erstatning. Dette medlem viser til at ved behandlingen av ny lov om erstatning fra staten til voldsutsatte ønsket partiene Sosialistisk Venstreparti og Venstre å sende loven tilbake til regjeringen.

Dette medlem viser til innspillet fra juridisk rådgivning for kvinner (JURK), som tydelig sier:

«Rettsikkerheten til dem som er omfattet av voldsoffererstatningsordningen ivaretas ikke i overgangen fra gammel til ny lov.»

I likhet med JURK mener dette medlem at loven, og den raske ikrafttredelsen, vil svekke rettighetene til mange voldsutsatte – og det vil skje uten at de har rukket å få kunnskap om det. For å ivareta grunnleggende rettsikkerhet for ofre for partnervold og voldtekt er det riktig å utsette ikrafttredelse av loven, slik at de berørte voldsopfrene skal få mulighet til å innrette seg etter sin endrede rettsstilling og ta opplyste juridiske valg. Dette medlem støtter derfor forslaget.

Komiteens medlem fra Venstre viser til svarbrev fra justisministeren, hvor det fremgår at departementet arbeider med å kunne gi en overgangsregel som innebærer at fristene for å fremsette krav/søknad etter ny voldserstatningslov skal regnes fra ikrafttredelsestidspunktet i stedet for fra tidspunktet for rettskraftig dom eller endelig påtaleavgjørelse i de straffesakene som er avgjort før 1. januar 2023. Dette er en løsning som ikke vil fange opp dem som med den nye loven mister sitt krav på bakgrunn av at deres sak ikke lenger kvalifiserer til voldsoffererstatning. Når den nye loven trer i kraft, vil mange som tidligere har hatt rett til voldsoffererstatning, ikke lenger være omfattet av ordningen.

Dette medlem viser til at heller ikke for personer som rammes av disse endringene, vil tre måneder være nok til å nå bredt nok ut med informasjonen. Det er et stort informasjonsbehov knyttet til endringene i voldserstatningsloven. Endringene er per nå ikke allment kjent og vil trolig ikke rekke å bli det før loven trer i kraft 1. januar 2023. Statsråden viser til at regjeringens informasjonsarbeid består av en kunngjøring på nettsidene til relevante offentlige myndigheter samt spredning til noen av de relevante aktører. Dette medlem understreker at dette ikke er nok. For at de berørte parter skal ha en reell mulighet til å vurdere å søke om erstatning før den nye loven trer i kraft, og på den måten unngå å lide rettstap, er det en forutsetning at de mottar nødvendig informasjon om endringene i tide. Voldsutsatte, hjelpeorganisasjoner, offentlige instanser og andre vil ha rett over tre måneder på seg til å omstille seg etter den nye loven. For å nå direkte ut til voldsutsatte som ikke har vært, eller lenger er, i kontakt med offentlige eller andre aktører knyttet til voldshendelsen, vil dette uansett ikke være tilstrekkelig.

Dette medlem viser til at JURK har sendt innspill til medlemmene i justiskomiteen hvor de opplyser at de stiller seg bak representantforslaget i sin helhet.

På denne bakgrunn fremmer komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utsette ikrafttreddelsen av lov om erstatning fra staten til voldsutsatte (voldserstatningsloven) til 1. januar 2024.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen utsette ikrafttreddelsen av lov om erstatning fra staten til voldsutsatte (voldserstatningsloven) til 1. januar 2024.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet og Fremskrittspartiet.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rå Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:29 S (2022–2023) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Guri Melby, Sveinung Rotevatn, Grunde Almeland og Ingvild Wætrhus Thorsvik om utsettelse av ikrafttreddelse av voldserstatningsloven – vedtas ikke.

Oslo, i justiskomiteen, den 29. november 2022

Per-Willy Amundsen

leder

Ivar B. Prestbakmo

ordfører

VEDLEGG

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT

Justis- og beredskapsministeren

Stortinget - Justiskomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref.
TH/tfo

Vår ref.
22/6039 - ÅKBE

Dato
22.11.2022

Dokument 8:29 S 2022-2023 - Representantforslag om utsettelse av ikrafttredelse av voldserstatningsloven

Jeg viser til Justiskomiteens brev av 15. og 18. november 2022 i forbindelse med behandling av dokument 8:29 S (2022-2023) Representantforslag om utsettelse av ikrafttredelse av voldserstatningsloven fra representantene Guri Melby, Sveinung Rotevatn, Grunde Almeland og Ingvild Wetrhus Thorsvik. Jeg viser videre til mitt svar 10. oktober 2022 på skriftlig spørsmål fra Stortinget nr. 48, samt svar 26. oktober 2022 på skriftlig spørsmål fra Stortinget nr. 179. Begge disse spørsmålene og svarene omhandler samme tema som representantforslaget her.

Voldserstatningsloven ble vedtatt av et samlet Storting 3. juni 2022, jf. Lovvedtak 70 (2021–2022), og regjeringen vedtok i statsråd 23. september 2022 at loven skal tre i kraft 1. januar 2023. Jeg er ikke enig i at ikraftsettelsen av ny voldserstatningslov bør utsettes. Det har lenge vært enighet om at dagens voldsoffererstatningslov fungerer dårlig og derfor bør endres. At voldsutsatte i dag i snitt må vente 450 dager fra søknad sendes inn og til saken er ferdig behandlet, viser at det er viktig å få på plass en ny ordning. Ny lov vil sikre volds ofre en enkel, rettferdig, forutsigbar og langt mer effektiv ordning, samtidig som rettsikkerheten til både voldsutsatte og skadevolder styrkes. Både brukere og aktører har behov for forutsigbarhet, og tidspunktet for lovens ikrafttredelse bør derfor stå fast.

Det fremgår av forslaget at representantene mener at det er for kort tid frem til lovens ikrafttredelse. Jeg tar dette på alvor, men mener at det ikke vil være en god løsning å utsette ikrafttredelse av loven. Som understreket i mine svar til Stortingets tidligere spørsmål om dette, så mener jeg at vi heller bør se på hvilke muligheter som ligger i å gi overgangsregler mellom gammel og ny lov. Departementet arbeider derfor for å kunne gi en overgangsregel som innebærer at fristene for å fremsette krav/søknad etter ny voldserstatningslov skal regnes fra ikrafttredelsestidspunktet 1. januar 2023, i stedet for

fra tidspunktet for rettskraftig dom eller endelig påtaleavgjørelse i de straffesakene som er avgjort før 1. januar 2023. En slik overgangsregel vil gi disse voldsutsatte personene ekstra tid til å fremme søknad om erstatning, og vil slik jeg ser det, i stor grad avhjelpe de utfordringene som representantene er opptatt av. På denne måten vil vi oppnå de positive virkningene ikraftsettelsen av ny lov vil medføre, samtidig som det gis utsatt søknadsfrist for saker som er avgjort før 1. januar 2023. Det arbeides fortsatt med overgangsreglene og det endelige innholdet er derfor ikke klart.

Videre ønsker jeg å understreke at jeg har vært opptatt av at det informeres så godt og bredt som mulig om den nye loven. Dette er viktig for å sikre at personer som vil kunne ha krav på erstatning etter dagens ordning skal få mulighet til å søke om det, før denne muligheten bortfaller. Som representantene selv viser til, er det lagt ut en kunngjøring på hjemmesidene til relevante offentlige myndigheter. Kunngjøringen har et enkelt språk og beskriver endringene i ny lov som kan påvirke retten til voldserstatning. Kunngjøringen er også sendt bredt ut til relevante aktører, slik at disse aktørene kan videreformidle informasjonen til sine medlemmer og brukere. Det pågår i tillegg et nyttig offentlig ordskifte, hvor advokater og rettshjelpere på feltet bidrar med å spre informasjon og kunnskap. Jeg har tiltro til at dette, samlet sett, vil bidra til god informasjonsspredning.

Som representantene selv peker på, er det mange voldsutsatte som i dag har rett på voldsoffererstatning, som ikke søker. Dette skyldes i stor grad at mange voldsutsatte ikke kjenner til ordningen. Med ny lov vil dette endres. Ved at regelverket blir enklere, virkeområdet knyttes til straffebud og at erstatningsspørsmålet behandles i straffesaken, vil om lag 70 prosent av de voldsutsatte få utbetalt erstatningen fra staten tilnærmet automatisk etter rettskraftig dom. Der saken ikke ender med domstolsbehandling, skal den voldsutsatte få god informasjon om ordningen og søknad om voldserstatning skal kunne fremmes enkelt. Ny lov legger til grunn en helt ny behandlingsmåte, og dette får virkning for utformingen av frister for å fremme krav om erstatning fra staten.

Med hilsen

Emilie Mehl

